Oikeusministeriön StV:lle toimittamassa lausunnossa ei esitetty huomioita yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevan säännöksen muutoksiin. Oikeusministeriö toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan tietoon seuraavat huomiot.

Yleistä yhteisrekisterinpitäjistä säätämisestä:

Rekisterinpitäjästä (ja yhteisrekisterinpitäjistä) säätäminen on mahdollista yleisen tietosuoja-asetuksen sisältämän kansallisen liikkumavaran nojalla. Rikosasioiden tietosuojadirektiivi mahdollistaa myös rekisterinpitäjästä säätämisen. Silloin, kun rekisterinpitäjä on viranomainen, rekisterinpitäjästä on yleensä syytä säätää perustuslaista johtuvista syistä. Rekisterinpitäjästä säätämistä puoltaa myös, jos rekisterinpitäjä voisi käsittelyn luonteesta tai laajuudesta johtuen jäädä epäselväksi.

Viranomaisten välisestä yhteisrekisterinpidosta ja siihen liittyvästä vastuunjaosta on perustuslain 2.3 §:ssä säädetyn oikeusvaltioperiaatteen ja hallinnon lainalaisuuden periaatteen vuoksi säädettävä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Vastuunjakoon liittyen on säädettävä siitä, mikä viranomainen kulloinkin vastaa tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle säädetyistä velvoitteista yhteisrekisterinpidon kokonaisuudessa (ks. HaVM 10/2020 vp, s. 14).

HE 97/2026 vp sääntely yhteisrekisterinpitäjyydestä

Käsiteltävässä esityksessä lisättäisiin voimassa olevaan sääntelyyn yhteisrekisterinpitäjyydestä uusi taho (reseptikeskukseen tietoja tallentava palvelunantaja). Ehdotetun 26 §:n 1 momentin mukaan Reseptikeskus on Kansaneläkelaitoksen, apteekkien, sähköisiä lääkemääräyksiä laativien palvelunantajien sekä reseptikeskukseen tietoja tallentavien palvelunantajien ja itsenäisten lääkkeen määrääjien yhteisrekisteri. Momentin 2 mukaan Sähköisiä lääkemääräyksiä laativa palvelunantaja tai reseptikeskukseen tietoja tallentava palvelunantaja ja itsenäinen lääkkeen määrääjä vastaavat reseptikeskukseen tallennettavan lääkemääräyksen tietojen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Esityksen mukaan tietoja tallettavien tahojen ainoa rekisterinpitäjyyteen liittyvä velvoite liittyy talletettavien tietojen oikeellisuudesta vastaamiseen.

Lähtökohtaisesti ei voida katsoa, että esimerkiksi pelkkä velvollisuus tallentaa tietoja viranomaisen ylläpitämään rekisteriin edellyttäisi, että tallentamiseen velvoitettu taho määriteltäisiin kyseiseen rekisteriin talletettavien tietojen osalta yhteisrekisterinpitäjäksi. Rekisterinpitäjä vastaa käsittelemiensä tietojen oikeellisuudesta, mutta velvoitteeseen esimerkiksi toimittaa tiettyjä tietoja viranomaiselle voidaan yleisesti katsoa liittyvän velvoite toimittaa paikkaansa pitävät ja kokonaiset tiedot. Ks. esim. HE 22/2022 | Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi | Hallituksen esitykset | Finlex.

Valiokuntakuulemisen yhteydessä ei kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi kommentoida valittua sääntelyratkaisua tästä näkökulmasta, koska ratkaisu on jo osa voimassa olevaa sääntelyä.

Mahdolliset haasteet valitussa sääntelymallissa liittyvät esimerkiksi mahdolliseen epäselvyyteen rekisteröityjen yhteydenottoihin vastaamisessa, koska yleisen tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaan riippumatta yhteisrekisterinpitäjien välisen järjestelyn ehdoista rekisteröity voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kutakin rekisterinpitäjää vastaan. Mutta, kuten todettu, tämä ongelma sisältyy jo voimassa olevaan lakiin.

Sinänsä ehdotettu lisäys yhteisrekisterinpitäjinä toimivista tahoista ei siis olisi tarpeellinen. Tässä tapauksessa kuitenkin Kela vastaisi palvelunantajien toimittamien tietojen oikeellisuudesta rekisterinpitäjän roolissa. Ehdotettu muutos voi olla perusteltu sääntelyn johdonmukaisuuden kannalta.

STM:n täydennys yhteisrekisterinpitäjyyttä koskeviin perusteluihin

Oikeusministeriö pitää hyvänä, että yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevia perusteluja täydennetään valiokunnassa STM:n ehdotuksen mukaisesti. Oikeusministeriö kuitenkin katsoo, että STM:n esittämässä vastauksessa tulisi perustella miten tietoja tallentavat palvelunantajat osallistuvat henkilötietojen käsittelyn tarkoitusten ja keinojen määrittämiseen.